

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan síí cu'naj Titó a

1 'Unj ro', me síí cu'naj Pabló, síí 'yaj suun che'é Diose, n̄e cune' Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol ca'anj rihaan nij yuvij narii Diose man che'é rej nari' nij so' se-tucuqanj Jesucristó, n̄e nari' nij so' se-nanq Diose nana ya, n̄e ve'é uxrá canoco' nij so' man Diose, qui'yaj nana ya yo' a.

2 Gaa n̄e guun ya rá nij yuvij se vaa cayáán nij yuvij ḡa Diose nu' cavii nu' ca'anj, ndaq̄a vaa cata'tu'va Diose asij naá ndo'o, n̄e xaq̄ Diose, tzaj n̄e ne a'mii n̄e Diose ma'.

3 Gaa n̄e gaa quisíj güii cachrón Diose, n̄e tihaaq̄ Diose rihaan ní' se vaa ca'vee cayáán ní' ḡa Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Danj qui'yaj so' gaa ca'ne' so' suun rihanj se vaa ca'mij natáj 'unj se-nanq so', n̄e xaq̄ so', tzaj n̄e so' me síí tinanii man ní' rihaan sayuun adonj.

4 Dan me se qui'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan so' sij cu'naj Titó a. Amán rá so' se-nanq Jesucristó nana cataj xna'anj 'unj rihaan so', n̄e cuyaq̄ vaa nana amán rá ní', n̄e che'é dan ase vaa 'o ta'níj ro', danj vaa so' rihanj, tinuj. Me rá 'unj qui'yaj Rej ní' Diose do', qui'yaj Jesucristó síí tinanii man ní' rihaan sayuun do', se luj che'é so', n̄e gaa xej nimán so', qui'yaj roj so' a.

*Nanq nihánj taj xna'anj se vaa cune' síí cu'naj
Titó doj síí gúun chij nícaj yu'unj man níj síí amán
rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó cu'naj Creta a*

5 Tanáj 'unj mán so' estadó Creta, che'é se vaa doj suun ataa tjinavíi 'unj rej yo', ne me rá 'unj tjinavíi so' suun yo' a. Dan me se me rá 'unj cune' so' doj síí gúun chij nícaj yu'unj man níj síí amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj 'o 'o chuman' yo' a.

6 Dan me se aj cataj xna'anj 'unj rihaan so' daj gáq níj síí uun chij cune' so' á. Inanq síí nuvi' cacun' tumé do', síí nícaj raan nícaj do', síí amán rá ta'níi ni'yaj man Jesucristó do', cune' so' á. Tzaj ne sese sij 'yaj cacun' gá chanq do', sij tucuáá rihaan rej do', me ta'níi yo'o so', ne se cuné' so' man so' ma'.

7 Dan me se inanq síí nuvi' cacun' tumé gúun síí uun chij, che'é se sij nícaj yu'unj man níj yuvii nocó' man Diose me síí uun chij yo' adonj. 'O se se ca'mii xta' níj síí uun chij ma'. Se gaa ya'aan rá níj so' ma'. Se guun xno níj so' ma'. Se go' níj so' tuvi' níj so' ma'. Se tiha' yu'unj níj so' tuvi' níj so' che'é yan ca'née níj so' sa'anj man tuvi' níj so' ma'.

8 Mäqan se ve'é qui'yaj níj so' ca'vej níj so' cotoj yuvii 'na' yo'ó chuman' tucuá níj so', ne rque níj so' chraa chä níj yuvii á. Gáq nihä' rá níj so' ni'yaj níj so' man yuvii 'yaj se sa', ne xcaj níj so' cuentá daj 'yaj ma'än níj so' uún á. Inanq ve'é qui'yaj níj so' rihaan tuvi' níj so' do', rihaan Diose do' a. Se guun níj so' síí 'yaj canaán se chi'ií rihaan ma'.

9 Raan canoco' níj so' se-nanq Diose nanq tucu'yón nuj rihaan níj síí nocó' man Diose a. Danq qui'yaj níj so', gaa ne gúun nucuaj níj so' nago' níj so' se-tucuänj Diose tucuáán sa' man yo'ó níj yuvii,

ne gun nucuaj niж so' tihaqn niж so' rihaan niж sii
tucu'yon yo'ó tucuáán ei.

*Nanq nihánj taj xna'anj se vaa caráán sii cu'naj
Titó chrej rihaan niж sii cuchumán rá ni'yaj man
Jesucristó se vaa se canoco' niж so' yo'ó tucuáán a*

10 Dan me se maqn ndo'o sii tucuáá do', sii tu'va
rma'qn do', sii tiha' yu'unj do', estadó Creta, ne sii
chi'qj doj rihaan yo'ó niж so' me niж sii taj se vaa no
xcuúн niж snó'o noco' man Jesucristó cataq ta'nga'
man niж so', taj niж sii chi'qj yo' a.

11 Vaa che'lé ndo'o ca'ne' rá niж so' ga nanq vaa
danj qui'yáá so' ei. 'Q se ri' ndo'o rá que'ee niж
tucuqyuvij, 'yaj niж so' gaa tucu'yon niж so' nanq
vaa danj nanq ne no xcúún niж so' tucu'yon niж so'
nanq adonq. Ne inqanj sa'anj quiriq uun niж so', rá niж
so', don 'yaj chi'qj niж so' adonq.

12 Dan me se yo'q tuvi' ma'qn niж so' sii nata'
se-nanq ya'anj noco' niж so' ro', cataj so' se vaa xaq'
niж sii maqn Creta, tzaj ne sii ne me niж so', ne xcuu
chi'qj me niж so', ne inqanj sii rmij me rá caraqa rque
uun me niж so', taj ma'qn tuvi' niж so' ni'yaj so' man
niж so' a.

13 Ne dan me se ya uxrá cataj so' che'lé niж
tuvi' so' ei. Che'lé dan sca' inqanj cataj xna'anj so'
che'lé se-cacqn' niж so' rihaan niж so', gaa ne ca'vee
canicaj niж so' canoco' niж so' se-tucuqanj ní' sij amán
rá ni'yaj man Jesucristó, ne gaa sa' niж so' ei.

14 Dan me se danj qui'yáá so', gaa ne se gaa nanq
xcaj niж so' cuentá che'lé niж cuentó uun nanó niж
yuvij israelitá ei. Ne se cuno niж so' se vaa taj
niж yuvij na'vej rá canoco' man Dioseq maqn rihaan
chumiq nihánj rihaan niж so' ma'. Sese xcaj niж so'

cuentá a'mii yuviil uún, n̄e t̄anáj nij so' tucuáán ya n̄anj adonj.

¹⁵ Dan me se yuviil vaa sa'l nimán, tzaj ne sa'l vaa cunudanj rasulun rihaan nij so', n̄e x̄a'l yuviil vaa chi'il nimán, tzaj ne daj a rasulun ruvi'l ni'yaj nij síi chi'il síi na'vej rá cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó ro', chi'il vaa taran' rasulun rihaan nij so' n̄anj adonj.

¹⁶ Ne ne'en nij so' man Diose, taj ma'an nij so', tzaj ne ni'yaj ní' se vaa 'yaj nij so', n̄e xcaj ní' cuentá se vaa ne ne'en uxrá nij so' man Diose a ma'. Tananj síi chi'il me nij so', n̄e síi ne uno me nij so', n̄e taj vaj a doj suun sa'l ne ne'en nij so' qui'yaj suun nij so' man adonj.

2

*Nana nihánj taj xna'anj che'é tucuáán cuchrui
síi cu'naj Titó che'é nij síi cuchumán rá ni'yaj man
Jesucristó a*

¹ Ne m̄a'lán so' me se tucu'yón so' nu'l nanq sca'l achiin man nij so' á.

² Cataj xna'anj so' rihaan nij chii nḡa se vaa se guun xno nij so' ma'. Gaq ni'yaj nij so' á. Xcaj nij so' cuentá daj qui'yaj nij so' á. Yo'o cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' man Diose, n̄e gaa'ee rá nij so' tuvi' nij so', n̄e daj chihaq míj se ca'ne' rá nij so' ga se-tucuanj Jesucristó che'é sayuun ma'.

³ Dan me se veé dānj ve'é ndo'o qui'yaj nij chanq chij uún, gaa n̄e ca'vee xcaj yuviil cuentá se vaa chanq sa'l noco' uxrá man Diose me nij no', guun rá nij yuviil a. Se quinanó nij chanq chij cuentó n̄e che'é tuvi' nij no' ma'. Se gaa niha'l rá nij no'

co'qo ndo'o nij no' na vinó ma'. Tananj g̃un nij no'
chaña ve'é tucu'yón man tuvi',

4 gaa ne ca'ṽe nago' no' chrej sa' man nij chaña
ta'aj se vaa gaa 'ee rá nij chaña ta'aj nica' no' do',
ta'nií no' do' a.

5 Ñe ve'é c̃utumé nij chaña ta'aj daj qui'yaj
ma'qan nij no' do', inañj nica' no' cotoj g̃a no' do',
ve'é c̃utumé nij no' ve' tucuá nij no' do' á. Ñe chaña
sa' g̃un nij no', ne ve'é cuno nij no' rihaan nica' nij
no' á. Dañj qui'yaj nij no', cataj chaña chij rihaan
nij no', gaa ne se gaa nañj ca'mii yuvii ne amán rá
ni'yaj man Jesucristó naña nij che'é se-naña Diose a.

6 Ñe nago' so' chrej nucuaj man nij síi tachruuu
uún se vaa xc̃aj nij so' cuentá daj gaa qui'yaj nij so'
á.

7 Ñe ma'án so' ro', ve'é qui'yaj suun so' nu' suun
sa', ne quene'en nij tinúú ní' daj 'yáá so', gaa ne
cuyaan qui'yaj nij so' g̃a so' á. Inañj tucuáan sca'
tucu'yón so' á. Ñe guún so' qo' síi ni'yānj a'mii a.

8 Inañj naña sa' ca'mii so' á. Gaa ne g̃un na'aj
nij síi taj ri'yunj man ní' che'é se se ca'vee ca'mii
nij so' naña nij che'é ní' a.

9 Ñe cataj xna'anj so' rihaan nij mozó se vaa ve'é
cuno nij mozó rihaan se-ru'ṽe Mozó, ne qui'yaj
suun nij mozó nu' suun ca'ñe' nij ru'ṽee rihaan
nij so' á. Ñe qui'yaj mozó g̃un nihq' rá se-ru'ṽe
mozó ni'yaj so' man mozó yo' á. Se ca'mii cunu'
mozó g̃a se-ru'ṽe Mozó ma'.

10 S̃e qui'yaj ituu Mozó si'yaj se-ru'ṽe Mozó ma'.
Tananj ve'é qui'yaj Mozó, ne xc̃aj se-ru'ṽe Mozó
cuentá se vaa ca'vee gaa nucuaj rá ru'ṽee man
mozó se vaa me ma'qan rasuun qui'yaj Mozó, gaa

ne ve'é inanj ca'mii yuvii che'é tucuáán tucu'yón
ní' tucuáán che'é Diosé síi tinanii man ní' rihaan
sayuun adonj.

11 Dan me se aj xcaj ní' cuentá se vaa qui'yaj
ndo'o Diosé se luj che'é cunudanj yuvii, se vaa
ca'vee quinanii cunudanj nij yuvii rihaan chrej
chi'ii uun chij nimán nij yuvii,

12 ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa no xcúún
ní' ca'né' rá ní' ga rasuun na'vej rá Diosé qui'yaj
ní' a. Ne se qui'yaj ní' inanj se vaa me rá nee man
ní' qui'yaj yo' ma!. 'Q se xcaj ní' cuentá daj qui'yaj
ní', ne tucuáán nica qui'yaj ní', ne qui'yaj ní' inanj
se vaa me rá Diosé qui'yaj ní' gaa yaj ne ní' rihaan
chumij nihánj cuano á.

13 Ne na'vij ndo'o ní' ca'na' uún Jesucristó síi
tinanii man ní' rihaan sayuun, ne dan me se guun
niha' uxrá rá ní' che'é se guun ya rá ní' se vaa
ca'na' uún so' a. Ne xaq' so', tzaj ne quene'en ní' se
vaa ve'é uxrá vaa so', ne Diosé uun chij ndo'o me
ya so' adonj.

14 Ne so' me síi ca'néé nimán caví' che'é ní', che'é
rej ca'vee ca'né' rá ní' ga me ma'qan tucuáán chi'ii
canoco' ní' gaa rque, ne ca'vee cunu sa' ní', ne
guun ní' yuvii nocó' man orún' so', ne gun niha'
ndo'o rá ní' qui'yaj suun ní' suun sa' adonj.

15 Nana nihánj me chrej sa' ya nago' so' rihaan
nij tinúú ní', ne sca' ndo'o ca'mii so', ca'né' so' suun
rihaan nij so', gaa ne ca'né' rá nij so' ga se chi'ii á.
Ne dñaj qui'yáá so' do', dñaj ca'mii so' do', gaa ne
daj chihqá míj se guun cataj yuvii se vaa taj yu'vee
nó so' do', nana a'mii so' do' a.

3

Nanq nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj ní' rihaan yuvij che'é se tinanii Diose man ní' rihaan sayuun a

¹ Cataj uún so' rihaan nij yuvij se vaa caraa cochroj nij yuvij rihaan nij síí nicaj suun, ne cuno nij yuvij rihaan nij so' á. Ca'vej nij yuvij qui'yaj suun nij yuvij suun a'ne' nij síí nicaj suun rihaan nij so', ne me ma'an suun sa' qui'yaj suun nij so' á.

² Se ca'mii chi'ij nij so' ní'yaj nij so' tuvi' nij so' ma'. Se cunu' nij so' ga tuvi' nij so' ma'. Maqan se ve'é inanj qui'yaj nij so', ne nica' ndo'o ca'mij nij so' rihaan cunudanj yuvij a.

³ Dan me se asij rque, ne síí ní'yon rma'an me ma'an ní', ne ne cuno ní' rihaan tuvi' ní', ne canoco' ní' tucuáán tiha' yu'unj, ne qui'yaj ní' náá guun se vaa guun rá ní' qui'yaj ní' a. Dan me se quij me rá ní' ní'yaj ní' tuvi' ní', ne guun xcoj ruvaa rá ní' ní'yaj ní' tuvi' ní', ne quitáá ri'yunj tuvi' ní' ní'yaj nij so' man ní', ne nachri' ní' man tuvi' ní' a.

⁴ Tzaj ne gaa xcaj ní' cuentá che'é Diose síí tinanii man ní' rihaan sayuun, se vaa so' me síí me rá racuij man ní', gaa ne dan me se quene'en ní' se vaa cunuu 'ee rá so' man ní' a.

⁵ Dan me se tinanii Diose man ní' rihaan chrej chi'ij uun chij nimán ní' ei. Nuveé che'e se sa' qui'yaj ma'an ní' me tinanii Diose man ní' rihaan sayuun ma'. Maqan se cunuu 'ee rá ma'an Diose quene'en so' man ní', ne rqué Diose Nimán Diose rihaan ní', don cunuu naca nimán ní' ne cunuu sa' nimán ní' adonj.

6 Dan me se m̄ān che'é Jesucristó síí tinanii man ní' rihaan sayuun me qui'yaj ndo'o Diose se lūj rihaan ní', nē nd̄aa ayuu rma'ān se lūj, qui'yaj so' ei.

7 Se lūj qui'yaj so' me se tinavij so' cacun' xráá ní', nē cunuu sā' ní', qui'yaj so', nē m̄ān che'é dan ca'ānj ní' c̄ayáán ní' ḡā so' nū' cavii nū' ca'anj nd̄aa vaa me rá yā ní' ei.

8 Ȳā uxrá vaa nū' nanā nihánj adonj.

Nanā nihánj taj xna'anj che'é nij yuviī 'yaj unu' nij síí cuchumán rá ni'yaj man Diose a

Nē me rá 'unj sca' ca'miī so' nū' nanā nihánj rihaan nij yuviī amán rá ni'yaj man Diose, che'é rej xcaj nij so' cuentá se vaa nō xcúún nij so' qui'yaj suun nij so' suun sā' inanj á. Sese dānj qui'yaj nij so', nē sij vaa sā' me nij so', nē caviī sā' doj yuviī, qui'yaj nij so' adonj.

9 Tzaj nē se canó tuví' so' ḡā yuviī mei. Síí ni'yon me síí 'yaj dānj chuguānj. Sē nanó rá so' che'é xií so' ḡaa naá dāj sij me nij so' ma'. Sē canó tuví' so' che'é se-tucuanj Moisés mei. 'O se qui'yaj rma'ān dānj nānj ei. Taj cuentá ní' 'yá' dānj ma'.

10 Sese vaa 'ō síí 'yaj unu' ndo'o yuviī, nē cataj xna'anj so' rihaan so' se vaa ca'nē' rá so' ḡā suun 'yaj unu' yuviī a. Nd̄aa v̄ij ca'miī so' rihaan so', nē sese sē ca'vej rá so' cunō so', nē ca'ānj yaníj so' rihaan so' ei.

11 'O se x̄ā' síí 'yaj unu' yuviī, tzaj nē aj tanáj so' tucuaán yā, nē tumé so' cacun' ei. Nē m̄ān che'é cacun' at̄ā so' 'yaj tanānj ȳūn che'ē ri' so' nānj ei.

*Nanā nihánj taj xna'anj che'é suun a'ne' síí cu'naj
Pabló rihaan síí cu'naj Tító a*

12 Ca'nej 'unj man síí cu'naj Artemas cuchi^l' so' rihaan so', nē sese se ca'vee cuchi^l' so', nē ca'nej 'unj man síí cu'naj Tíquico a. Asaq' cuchi' so' rihaan so', nē ra'yānj cuchi^l' so' chuman' Nicópolis, gaa nē nari^l tuvi^l ní' ei. 'O se guun rá 'unj cayáán 'unj chuman' yo' yavii acoj ndo'o adonj.

13 Raciúj so' man síí cu'naj Zenas licenciado síí a'mii che'é yuvij rihaan cuesé do', man síí cu'naj Apolos do', qui'yaj chuvij roj so' ca'anj roj so' ei. Taj se cachijin man roj so', qui'yáá so' ma'. 'O se me ma'qan rasuun achiin man roj so', nē go' so' ei.

14 Nē me rá 'unj nari^l yo'ó nij tinúú ní' qui'yaj suun ndo'o nij so' suun sa' che'é tuvi^l nij so' síí achiin ya rasuun man uún chuguānj. Se taj, nē taj se gún' man nij so' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumañ nij tuvi^l Titó, rá nij tuvi^l síí cu'naj Pabló a

15 Me rá cunudanj nij yuvij yanj ga 'unj cuano se vaa ve'é cayáán so' ei. Nē cataj so' rihaan nij síí 'ee rá man ní' nij síí nocó' man Diose se vaa ve'é cumañ cunudanj nij so' ei. Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se lu^l che'é cunudanj nij soj ndaa cayuu rma'qan se lu^l qui'yaj Diose ei.

Se-nānā Diosē nanā sā' me rá catūū nimán ní'
a
**New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbffddab871